

BIULETYN KOWIEŃSKI

W I L B I

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3

Nr.

Wilno, dnia 6 grudnia 1932 r.

772.

T r e ś ć n u m e r u:

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WĘWNETRZNEJ I ZYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

Dział.Str.

1. Mieszkańcy Litwy.-	III.	1.
2. Doroczna konferencja biskupów.-	"	2.
3. Sprawa szefa kancelarji Rady Stanu Morkusa.-	"	"
4. Ukaranie za ekscesy podczas wyborów do Przedstawi- cielstwa Studentów uniwersytetu kowieńskiego.-	"	"
5. Skazanie komunistów.-	"	"
6. Historia prasy litewskiej.-	"	"

x

x

x

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WNEĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

Mieszkańcy Litwy /c.d.patrz Nr.771/. Naturalny ruch ludności w Litwie w okresie od 1920 do 1930 r./włącznie/przedstawia się następująco:

Lata	Ilość związk. małżeń- skich.	Ilość naro- dzin.	Ilość zgonów.	Przy- rost.	Na 1000 mieszkańców wypa- da			
					Związk.malż.	naro- dzin	zgo- nów	przy- rost
1920	17.311	47.642	41.487	3.155	8,2	22,7	21,2	1,5
1921	15.523	51.864	31.915	19.949	7,4	24,6	15,2	9,4
1922	16.448	58.064	37.598	20.466	7,7	27,3	17,7	9,6
1923	15.217	60.869	32.432	28.437	7,3	28,4	15,1	13,5
1924	17.590	63.864	35.493	28.371	8,1	29,4	16,3	13,1
1925	17.411	63.743	37.179	26.564	7,9	28,9	16,9	12,0
1926	19.066	63.655	34.380	29.275	8,5	28,5	15,4	13,1
1927	19.527	66.014	38.897	27.217	8,6	29,4	17,3	12,1
1928	18.879	65.945	35.698	30.247	8,3	28,8	15,6	13,2
1929	17.457	63.083	39.669	23.414	7,5	27,2	17,1	10,1
1930	18.299	64.164	37.151	27.013	7,8	27,4	15,9	11,5

Emigracja. Po wojnie światowej emigracja z Litwy przeważnie kieruje się do Ameryki Południowej, a więc Argentyny, Brazylii i Urugwaju. Emigracja do Am.Półn. stanowi 60% całej emigracji z Litwy. Rozwój emigracji z Litwy w okresie od r.1923-go do 1930 włącznie, przedstawia się następująco:

Lata	Ilość emigrantów	ilość emigrantów, przy- padająca na 1000 mieszk. Litwy.
1923	2.693	1,2
1924	3.051	1,4
1925	2.869	1,3
1926	10.364	4,6
1927	18.086	8,0
1928	8.491	3,7
1929	15.999	6,9
1930	6.428	2,7

Litwini w Wileńszczyźnie i za-
granicą. W dn.6 - 9/X.1920 r. w wyniku zainscenizowanego
przez gen.Zeligowskiego powstania, okupowane zostały przez Polaków
ziemie: wileńska, trocka, święciańska, oszmiańska, lidzka, grodzień-
ska, suwalska i sejneńska.

Obszary te, obejmujące zgórą 27 tys.km. kw. na mocy trak-
tatu pokojowego z Rosją Sowiecką /12.VII.1920/ zostały przyłączone
do Litwy. Według obliczeń polskich, sporządzonych w dn.30 sierpnia
1921 r. na obszarach tych zamieszkiwało milion osób. Ponieważ dane,
dotyczące podziału narodowościowego na tych ziemiach nie zostały
przez Polaków ogłoszone, wypada przeto posługiwać się w tym wzglę-
dzie danymi, zebranymi przez władze rosyjskie.

Według danych rosyjskich na obszarach tych Litwini stano-
wią 23% całej ludności, Polacy - 12%, Białorusini - 45%, Żydzi -
13%, Reszta ludności czyli 7% są to Rosjanie i in.

Według statystyki niemieckiej /w r.1925/ w Prusach Wschod-
nich zamieszkuje ok.10 tys. Litwinów, faktycznie jednak ilość za-
mieszkujących tam Litwinów dosięga 50 tys. W czasie powszechnego
spisu ludności w Lotwie ustalono, iż na terytorjum Państwa Lotew-
skiego zamieszkuje ok.30 tys. Litwinów. Ilość Litwinów w Stanach
Zjedn. Ameryki Półn. wynosiła ok.630 tys., zaś w państwach północ-
no i południowo amerykańskich - 80 tys. Litwinów.

Według danych spisu ludności w r.1926 na terytorjum Rosji
Sowieckiej zamieszkiwało ok.43 tys.Litwinów. Pozatem w Anglii za-
mieszkuje ok.20 tys., we Francji ok.5 tys., w Afryce Południowej
ok.2 tys. i w Australji ok. tysiąca Litwinów.-

Doroczna konferencja biskupów. "Dzień Kow."/275.XII.32/:Dn. 4 - 5 października r.b. odbyła się w Kownie doroczna konferencja biskupów, na której rozważono szereg spraw kościelnych oraz z nimi związanych. Obecnie wydany został przez konferencję komunikat. Jak wynika z niego, konferencja rozważyła na wstępie sprawy związane z treścią wygłaszanych kazań. Przechodząc do sprawy, założonego aktem arcybiskupa i biskupów w dn.5 sierpnia Uniwersytetu Katolickiego, konferencja wyraziła podziękę za dokonane prace i zwołała komitet organizacyjny uniwersytetu, polecając kierownictwu oraz związkowi fakultetów pełnić w miarę możliwości swe zadania. W dalszym ciągu konferencja, mając na względzie zasadę, że młodzież powinna się wychowywać w duchu wyraźnie katolickim, unikając wszelkich organizacyj o duchu odmiennym, ustaliła sposoby, usuwające wszelkie niejasności w tej dziedzinie. W 4-tym punkcie komunikatu zawiadania się o wyznaczeniu Ks.Stanisława Jakubowskiego z Kowna na stanowisko prezesa Consilii Nationalis w Litwie, będącej ekspozyturą międzynarodowej organizacji katolickiej Pia Union Cleri pro missionibus. Wreszcie punkt 5-ty donosi o zamianowaniu przez Arcybiskupa Metropolitego kierownika duchownego w głównym zarządzie Centrum Akcji Kat. w osobie ks.Dogelisa oraz członków zarządu: ks.Mieleszki, ks.Sabalauskasa, Z.Starkusa, p.A.Bieleckisową, p.I.Skurpskelisa i dr.J.Urnanasa.-

Sprawa szefa kancelarii Rady Stanu Morkusa "Dzień Kow."/275.XII.32/:Szef kancelarii Rady Stanu Morkus złożył prośbę o dymisję w związku z ograniczeniem przez sąd jego praw w związku z wytoczoną mu w swoim czasie ^{sprawa} nadużycia. Prośba jego została jednak odrzucona, ponieważ wykonanie wyroku może nastąpić dopiero po rozważeniu jego sprawy w Trybunale Najwyższym.

Ukaranie za ekscesy podczas wyborów do Przedstawicielstwa Studentów uniwersytetu kowieńskiego. "Dzień Kow."/276.XII.32/:Sąd honorowy uniwersytetu Witolda Wielkiego po rozważeniu sprawy o ekscesy przedwyborcze uznał członka korporacji "Lietuva" winnym wszczynania awantur oraz pobicia jednego ze studentów narodowości żydowskiej. Wyrokiem sądu honorowego uchwalono decyzję tę wywiesić na widok publiczny na czas do końca bież. semestru.-

Skazanie komunistów. "Echo" /331.XII.32/: 1 grudnia kowieński Sąd Okręgowy skazał komunistów Greblauskasa na 6 lat ciężkiego więzienia i Zebrauskasa na 4 lata ciężkiego więzienia.

Historja prasy litewskiej. "Dzień Kow."/276.XII.32/:W r.b. upływa sto lat od ukazania się pierwszego litewskiego pisma perjodycznego w Tylży: "Nusidavimat apie Ewangelios Prasiplatinima tarp Žydu ir Pagonu". W 1849 r. ukazało się w druku pismo "Lietuviu Prietelis, arba Klaipėdos Ceitungos". oraz "Keleivis iš Karaliaučiaus Broliams Lietuvininkams Zines parneszas". Redagował i wydawał pismo pastor F.Kursztajtis. Pismo w r.1880 przestało wychodzić. Zamiast niego zaczęto wydawać inne - "Laujas Lekeivis". Wydawnictwo to zawieszono w 1883 r. Poza temi wymienionemi pismami wydawano nawet w 2 językach: litewskim i niemieckim jak np. "Memeler Kreisblatt" /1852 r./, który przetrwał aż do samej wojny światowej. Wszystkie te pisma miały za zadanie zniesienie Litwinów, to też zaszła potrzeba konieczna wydawania pisma naprawdę litewskiego. Takim pismem była "Lietuviszka Ceitunga" w 1878 r. Od r.1896 do pisma załączono dodatek "Laukininku Prietelis". W 1894 -96 ukazało się pismo "Lietuviszkas Darbininkas" /łacińskimi czcionkami/.

W r.1896 zaczęło wychodzić w Tylży pismo "Lietuviszka Laiskas, Iszleidžiamas Lietuvai ant Naudos". W r.1897 "Laiszkas" przekształca się na pismo p.n. "Auszra. Lietuviszkas Laiszkas wisu bundanczujū Lietuvininku". Po trzech latach "Auszra" zmuszona była zawiesić wydawnictwo. W 1900 r. ukazała się "Saulėtaka", w 1904 r. "Pagalba", "Pasiuntinystes Prietelius", a w r.1905 w Tylży "Salteinis", w 1907 r. miesięcznik "Tavynės Balsas", w 1909 r. pierwszy dziennik litewski "Dienos Lapas", następnie "Birute", w 1911 r. "Jaunimas", "Apžvalga", w r.1914 - "Mūsų Gyvastis".

